

Ilkka Ronkainen

Armenian vallankumouspäiväkirja

Veretön vallankumous on mahdollinen

Ilkka Ronkainen

ARMENIAN VALLANKUMOuspÄIVÄKIRJA
- Veretön vallankumous on mahdollinen

© 2018 Ronkainen, Ilkka

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-0338-0

Aluksi

Armenian pääministeriksi 8.5.2018 valittu vallankumousjohtaja Nikol Pashinyan voi sanoa: ”Tuli superjytky!”. Hänen johdollaan tehtiin Armeniassa veretön vallankumous, joka kaatoi oligarkkisysteemin. Maaliskuussa 2017 Armenian vapaimmiksi ja rehellisimmiksi sanotuissa eduskuntavaaleissa oligarkkien johtama tasavaltalaispuolue sai yksinkertaisen enemmistön ja vallankumousjohtaja Nikol Pashinyanin puolue 7,8 prosenttia äänistä. Nikol kokosi Armenian kansaa vallankumoukseen taakse kävellen, ensin kaksi viikkoa maaseudulla ja sen jälkeen kaksi viikkoa Armenian pääkaupungissa Jerevanissa. Marssikutsu vetosi armenialaisiin ja 7,8 prosenttia muuttui turuilla ja toreilla kansan enemmistöksi. Toukokuun 2018 alussa tehdyssä Gallupin mielipidetiedustelussa 99,1 % vastaajista kannatti vasta valittua pääministeri Nikol Pashinyania. Miten tämä oli mahdollista?

Nikol Pashinyan voi myös sanoa: ”Minä pääministeri, eihän tässä näin pitänyt käydä.” Nikol tuli muutaman kymmenen marssijan kanssa Jerevaniin estääkseen ex-presidentti Serzh Sargsyanin valinnan pääministeriksi. Kukaan ei uskonut, että pitkästä marssista uupunut pieni ryhmä saisi aikaan vallankumouksen. Kävelevä mielenosoitus olikin tarkoitus lopettaa pääministerin valintapäivään, kun päätavoitteessa ei onnistuttu, Nikol ei pitänytkaan marssin päätöskokouksessa 17.4.2018 kiitospuhetta, vaan näytti keskisormea Armenian parlamentille ja kutsui armenialaisia tekemään vallankumouksen. Hän onnistui tässä uhkayrityksessä ilman kuolonuhreja ja tuli valituksi uuden hallituksen pääministeriksi. Armenian

samettivallankumous tehtiin vähän niin kuin vahingossa. Miten tämä oli mahdollista?

Minulla oli hyvä paikka seurata tapahtumien kulkua, kun asun omakotitalossani eduskuntatalon rajanaapurina. Alueemme oli suuren osan vallankumousajasta eristettynä muusta kaupungista. Tämä kirja kertoo, miten näin ja koin vallankumouksen. Olen täydentänyt omia havaintojani vallankumousaktiivien haastatteluilla, saatavilla oleilla tilastotiedoilla sekä vallankumouksesta tehdyllä Gallup-tutkimuksella.

Olen kirjoittanut tämän kirjan kiitokseksi Armenian vallankumouksellisille. He järjestivät minulle yhden elämäni hienoimmista ajanjaksoista ja palauttivat uskoni verettömään vallankumoukseen. Maailmaan lisää vapautta, demokratiaa, tasa-arvoa ja inhimillisyyttä.

Monet suomalaiset ystäväni ovat lukeneet käsikirjoitukseni, kannustaneet jatkamaan ja antaneet arvokasta palautetta. Kiitos heille kaikille. Erityiskiitos kuuluu armenialaisille vallankumouksellisille, jotka kertoivat avoimesti, miten kaikki tapahtui.

Jerevanissa 15.6.2018

Ilkka Ronkainen

Johdanto

Armenia on Etelä-Suomen kokoinen, alle kolmen miljoonan asukkaan tasavalta Iranin pohjoispuolella. Maalla on rikas, mutta verinen historia. Kolme tuhatta vuotta sitten maa oli suurvalta, joka ulottui Välimereltä Kaspianmerelle. Maa on saanut historiansa aikana kärsiä paljon. Ensimmäisenä kristittyinä valtiona muslimimaailman keskellä sen ovat alistaneet valtaansa milloin persialaiset, milloin turkkilaiset tai hunnit. Oma lukunsa kärsimyksissä on turkkilaisten vuonna 1915 tekemä kansanmurha, jossa kuoli puolitoista miljoonaa armenialaista. Pieni alaviite tässä historiassa on toinen maailmansota, jossa kuoli 200 000 armenialaista. Kärsimysten sarja jatkui vuonna 1988, kun Spitakin maanjäristyksessä kuoli 25 000 ihmistä ja yli 200 000 jäi kodittomaksi. Samana vuonna alkoi armenialaisten ja azerien yhteenotot, joista katsotaan alkaneen Neuvostoliiton hajoaminen. Yhteenotot johtivat Vuoristo- Karabahin kriisiin, joka seurauksena satoja tuhansia armenialaisia joutui pakenemaan Azerbaidžanista. Kiriisi johti sotaan vuosina 1992-94. Kun Neuvostoliitto hajosi ja Armenia itsenäistyi vuonna 1991, menetti Neuvostoliiton korkeinta elintasoa nauttinut maa 70-80 prosenttia bruttokansantuotteestaan. Vielä kun maahan tulivat 1990-luvun alussa ennätyskylmät talvet, oli Armenia lähellä nollapistettä 25 vuotta sitten.

Kuva 1. Armenian sijainti.

Vierailin ensimmäisen kerran Armeniassa kesällä 1976. Silloin elettiin Armenian kultaisia vuosia. Tuolloin maan johdossa oli Armenian kommunistisen puolueen pääsihteeri Karen Demirchyan¹. Hänen aikanaan Armenia kehittyi vauhdilla, saatiinpa Jerevaniin pienimpänä kaupunkina Neuvostoliitossa metro, rakennettiin kulttuuri- ja urheilupalatsi, ryhdyttiin

¹ Karen Demirchyan oli suosittu poliitikko myös itsenäisessä Armeniassa. Hänet nimitettiin parlamentin puhemieheksi kesäkuussa 1999, mutta surmattiin 27. lokakuuta 1999, kun aseistettu joukko tunkeutui parlamenttiin kohteenaan Vuoristo-Karabahin entinen presidentti Leonard Perosjan, joka murhattiin kuten myös varapuhemiehet ja kolme muuta.

rakentamaan uuden uljaan Armenian symboliksi Cascade-kompleksia, joka on suurin koskaan Armeniassa toteutettu rakennushanke. Elintasossa verrattuna Suomeen ei ollut kovin suurta eroa. Palkkiona hyvästä toiminnasta Moskovasta lähetettiin Armeniaan paljon Suomen ja Neuvostoliiton bilateraalikaupan tuotteita, jotka olivat hyvin haluttuja ja moni armenialainen esittelee niitä edelleen ylpeänä. Vielä tänäkin päivänä suomalaisuus on symboli kaikelle hyvälle ja Suomella on erittäin vahva maabrändi.

Tuolla vuoden 1976 matkalla yllätyin armenialaisista ihmisistä. He olivat kaikkialla hyvin ystävällisiä ja vieraanvaraisia. Toinen asia, joka yllätti, oli ruoka. Olin kuullut Kaukasian saskin erinomaisuudesta. Huomasin, että armenialaisille lihan grillaaaminen (horovats) on kuin suomalaisille sauna. Ruuat olivat erinomaisia ja olin ihmeissäni, kun mahani oli koko matkan ajan huomattavasti paremmassa kunnossa kuin Suomessa. Pari vuotta myöhemmin selvisi tähän syy. Minulla on laktoosi-intoleranssi. Kun Armeniassa ei ruuassa käytetä maitoa, oli se minulle hyväksi.

Toisen kerran vierailin Armeniassa vuonna 1997. Menin esittäytymään uuden vaimoni vanhemmille. Kun eräs ystäväni, joka oli mukana kansainvälisessä alkoholikaupassa, kuuli matkastani, pyysi minua tekemään sopimuksen Ararat konjakin tuonnista länsimarkkinoille. Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen Lännessä oli kova kysyntä kovassa maineessa olleesta neuvostojohtajan suosikkijuomasta. Matka Helsingistä Jerevaniin oli mielenkiintoinen. Menimme junalla Vainikkalasta Moskovaan. Moskovassa Armenian suurlähetystön edustajat hakivat meidät

Suomen asemalta ja veivät Domodedovon lentokentälle, jossa he tarjosivat VIP-tiloissa Ararat konjakkia. Jerevaniin menevässä lentokoneessa olivat vaimoni entiset työkaverit henkilökuntana. Saimme lentokoneessa erikoiskohtelun. Kapteeni Alik pyysi minut mukaan ohjaamoon ja niin minä lensin neljäntenä aliperämiehenä Moskovasta Jerevaniin. Matkan jälkeen vaimoni kertoi, että lentokoneen miehistö eli hyvin Neuvostoliiton aikana myymällä omia lippuja. Kun lentokone oli lastattu täyteen, myivät he kentällä jonottamassa olleille seisomapaikkoja. Joskus oli käytävällä ollut niin paljon seisojia, etteivät lentoemännät olleet päässeet jakamaan ruokaa ja virvokkeita. Seisomapaikkatulot lentokoneen henkilöstö jakoi keskenään.

Jerevanin kentällä koneen viereen ajoi valkea Cadillac ja viisumit ja muut mahantulomuodollisuudet kävivät nopeasti. Jerevanissa oli yksi hotelli, jossa oli sähköä ja vettä ympäri vuorokauden. Ulkomaisia turisteja ei näkynyt missään. Vaimoni sukulaiset kertoivat, että vettä sai kahden tunnin ajan päivässä, sähköä silloin tällöin. Kaupoissa ei ollut kovin paljon tavaraa, mutta kaikissa vierailemissamme kodeissa oli tehty komeat ruokapöydät. Kun kysyin, miten he ovat selvinneet vaikeista vuosista, minulle vastattiin, että he selvisivät toistensa avulla. Vaimon täti asui 14 kerroksisessa talossa. Kun talon keskuslämmitys oli rikki, ostettiin ennätyspakkasilla yhteen asuntoon kamiina ja siellä koko kerroksen väki asui pakkasia paossa. Myöskin rahat olivat yhteisiä. Pidettiin huolta toisistaan. Sosiaalinen pääoma olikin varmaan parhaita lahjoja, joita Neuvostoliitto jätti itsenäistyvälle Armenialla, mutta jonka markkinatalous ja siihen liittyvä itsekkyyks hyvin nopeasti hävittivät.

Armeniassa tehtiin veretön vallankumous huhtikuussa 2018. Oppositiojohtaja Nikol Pashinyan kokosi kansaa kaatamaan oligarkkivallan marssimalla ensin kaksi viikkoa maaseudulla ja sitten kaksi viikkoa Jerevanissa. Nikolin puolue oli saanut vuotta aiemmin eduskuntavaaleissa 7,8 % kannatuksen. Marssikutsu vetosi ja 7,8 % muuttui turuilla ja toreilla kansan enemmistöksi ja vallankumous onnistui. Gallupin mukaan Nikolia kannatti toukokuun alussa 99,1% armenialaisista. Miten tämä on mahdollista? Siitä kertoo tämä kirja.

Kirjan tekijä, valt. maisteri Ilkka Ronkainen teki työuransa julkishallinnon konsulttina. Hän muutti vuonna 2010 armenialaisen vaimonsa kanssa viettämään eläkepäiviä Armenian pääkaupunkiin Jerevaniin. Hän asuu eduskuntatalon rajanaapurina. Vallankumousprosessin aikana Ronkaisen talo jäi eduskuntatalon suojaksi vedetyn poliisiketjun sisään. Näin kirjoittaja pääsi seuraamaan samettivallankumousta aitiopaikalta.

9 789528 003380

BoDTM
BOOKS on DEMAND

www.bod.fi